

Η νομοθετική συναίνεση στη Βουλή τρία χρόνια μετά τις εκλογές, Ιούλιος 2023 – Ιούνιος 2026:

Μείωση της μέσης νομοθετικής συναίνεσης στο 6,94% το 2026, μειωμένη κατά 3-4 ποσοστιαίες μονάδες σε σύγκριση με τα έτη 2023, 2024 και 2025. Στο 11,2% η συναίνεση για όλη την περίοδο 2023-2026, το χαμηλότερο ποσοστό από το 2004

Βασικά Συμπεράσματα:

Για το σύνολο της παρούσας κυβερνητικής θητείας, την περίοδο Ιούλιος 2023- Ιούνιος 2026 η νομοθετική συναίνεση της αντιπολίτευσης στα νομοσχέδια της κυβέρνησης είχε ως εξής:

- Η μέση νομοθετική συναίνεση των κομμάτων της αντιπολίτευσης για την παρούσα κυβέρνηση διαμορφώθηκε στο 11,2%, το χαμηλότερο ποσοστό της περιόδου 2004-2026. Η χαμηλή αυτή νομοθετική συναίνεση μπορεί να ερμηνευθεί ως αύξηση της πόλωσης μεταξύ κυβέρνησης και αντιπολίτευσης.
- Η νομοθετική συναίνεση (υπερψήφιση επί της αρχής) της αντιπολίτευσης στα νομοσχέδια που έφερε προς ψήφιση η κυβερνητική πλειοψηφία στο Κοινοβούλιο έχει ως εξής (σε φθίνουσα σειρά):
 - ΠΑΣΟΚ: 27,6%.
 - ΣΥΡΙΖΑ: 11%.
 - Σπαρτιάτες: 8,3%.

- Νίκη: 6,1%.
- Ελληνική Λύση: 4,4%.
- Πλεύση Ελευθερίας: 4,4%.
- Νέα Αριστερά: 3,8%.
- ΚΚΕ: 0%.

- Ανά πεδίο πολιτικής, η συναίνεση στο σύνολο της θητείας της παρούσας κυβέρνησης είναι υψηλότερη στην Εθνική Άμυνα & Εξωτερική Πολιτική (27%), στην Δικαιοσύνη και Δικαιώματα(25%) και στην Παιδεία(25%). Η χαμηλότερη σημειώθηκε στο Περιβάλλον και Ενέργεια (9%) και στην Οικονομία (5%).

Ως προς τις μεταβολές ανά έτος

- Το 2026 παρατηρείται μείωση της μέσης συναίνεσης στο 6,94%, μειωμένη κατά 3 έως 4 ποσοστιαίες μονάδες σε σύγκριση με τα έτη 2023, 2024 και 2025. Από το 2025 (Ιούλιος – Δεκέμβριος) στο 2026 (Ιανουάριος – Ιούνιος) η νομοθετική συναίνεση των κομμάτων κινήθηκε ως εξής:

i Επικεφαλής Ερευνών ΚΕΦΙΜ

ii Βοηθός ερευνητής ΚΕΦΙΜ

- Το ΠΑΣΟΚ μείωσε την νομοθετική του συναίνεση κατά 4,3 μονάδες, από το 30,2% του 2025 στο 25,9% του 2026.
- ΣΥΡΙΖΑ μείωσε την νομοθετική του συναίνεση κατά 12,7 μονάδες, από το 12,7% του 2025 στο 0% του 2026.
- Η Νίκη μείωσε την νομοθετική της συναίνεση κατά 7,9 μονάδες, από το 7,9% του 2025 στο 0% του 2026.
- Η Ελληνική Λύση μείωσε την νομοθετική της συναίνεση κατά 4,2 μονάδες, από το 7,9% του 2025 στο 3,7% του 2026.
- Η Πλεύση Ελευθερίας αύξησε την νομοθετική της συναίνεση κατά 0,5 μονάδες, από το 3,2% του 2025 στο 3,7% του 2026.
- Η Νέα Αριστερά παρουσίασε νομοθετική συναίνεση 0% το 2023 και το 2026, ωστόσο, είχε καταγράψει ποσοστά της τάξεως του 4,7% και 4,8% το 2024 και 2025 αντίστοιχα.
- Το ΚΚΕ παραμένει σταθερά στο 0% σε όλη την περίοδο.

Εισαγωγή

Οι εκλογές της 25ης Ιουνίου 2023 είχαν ως αποτέλεσμα η Νέα Δημοκρατία να διαθέτει αυτοδύναμη κυβερνητική πλειοψηφία. Μετά από τις διασπάσεις διάφορων κομμάτων που σημειώθηκαν έκτοτε, σήμερα στην Ελληνική Βουλή η αντιπολίτευση αποτελείται από 6 ενεργές κοινοβουλευτικές ομάδες, καθώς η Νέα Αριστερά έπαψε να διαθέτει κοινοβουλευτική ομάδα από τις 2 Ιουνίου 2026 και οι Σπαρτιάτες από τις 12 Ιουνίου 2025.¹

Η παρούσα μελέτη αναλύει τη νομοθετική συναίνεση των κομμάτων της αντιπολίτευσης στα νομοσχέδια που εισήχθησαν και υπερψηφίστηκαν από την κυβερνητική πλειοψηφία. Εξετάζεται τόσο η προγραμματική σύγκλιση του εκάστοτε κόμματος της αντιπολίτευσης με την κυβερνητική πλειοψηφία, όσο και η γενική πόλωση μεταξύ κυβέρνησης και αντιπολίτευσης.² Η ανάλυση επικεντρώνεται στους «τυπικούς νόμους» και όχι στις διεθνείς συμβάσεις,

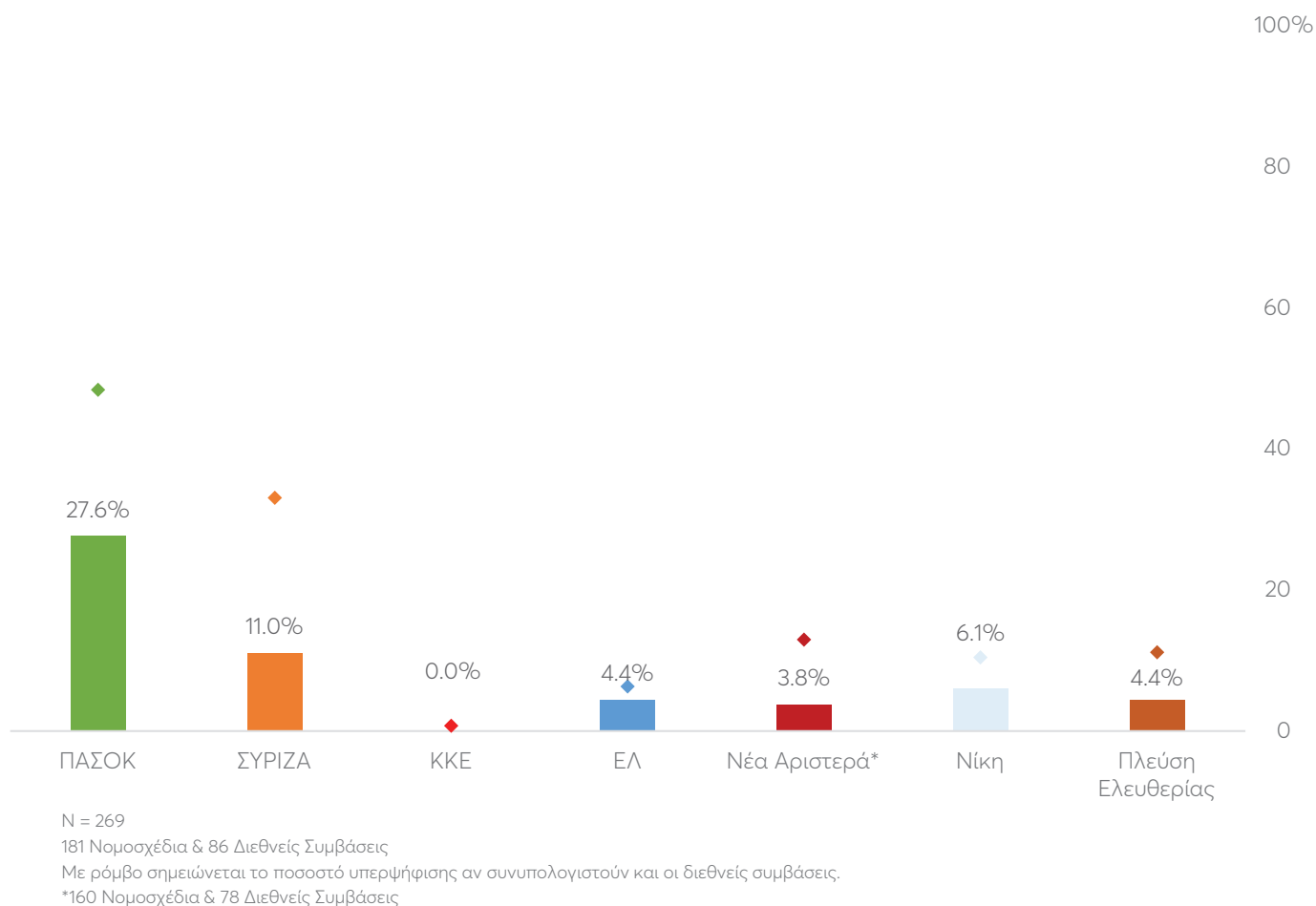
οι οποίες ακολουθούν διαφορετική διαδικασία ψήφισης και παραδοσιακά τυγχάνουν πολύ μεγαλύτερης νομοθετικής συναίνεσης από όλα τα κόμματα της αντιπολίτευσης.³

Η νομοθετική συναίνεση στη Βουλή τρία χρόνια μετά τις εκλογές, Ιούλιος 2023 – Ιούνιος 2026

Στο Γράφημα 1 παρουσιάζεται η νομοθετική συναίνεση της αντιπολίτευσης στα 181 νομοσχέδια που εισήγαγε και υπερψήφισε η κυβερνητική πλειοψηφία κατά τα τρία πρώτα έτη της τρέχουσας κοινοβουλευτικής περιόδου, στο διάστημα Ιούλιος 2023 – Ιούνιος 2026. Το ΠΑΣΟΚ υπερψήφισε το 27,6% των κυβερνητικών νομοσχεδίων, ο ΣΥΡΙΖΑ το 11%, η Ελληνική Λύση το 4,4%, η Νέα Αριστερά το 3,8%, η Νίκη το 6,1% και η Πλεύση Ελευθερίας το 4,4%. Το ΚΚΕ δεν υπερψήφισε κάποιο νομοσχέδιο.

- 1 Σύμφωνα με το άρθρο 15 του Κανονισμού της Βουλής: «Ο ελάχιστος απαιτούμενος αριθμός Βουλευτών για τη συγκρότηση μιας Κοινοβουλευτικής Ομάδας ορίζεται σε δέκα (10). 2. Ο κατά την προηγούμενη παράγραφο ελάχιστος αριθμός Βουλευτών για τη συγκρότηση Κοινοβουλευτικής Ομάδας περιορίζεται σε πέντε (5), αν το Κόμμα με το οποίο εκλέχθηκαν και στο οποίο εξακολουθούν να ανήκουν έλαβε μέρος στις γενικές εκλογές από τις οποίες προήλθε η Βουλή, με συνδυασμούς στα δύο τρίτα (2/3) τουλάχιστον των εκλογικών περιφερειών της χώρας και συγκέντρωσε ποσοστό τουλάχιστον τρία τοις εκατό (3%) του συνολικού αριθμού των έγκυρων ψήφων ολόκληρης της επικράτειας».
- 2 Βλ. σχετικά και ενδεικτικά: Tuttnauer, O. (2018). If you can beat them, confront them: Party-level analysis of opposition behavior in European national parliaments. *European Union Politics*, 19(2), 278-298. <https://doi.org/10.1177/1465116517752870> και Tuttnauer, O., & Wegmann, S. (2022). Voting for Votes: Opposition Parties' Legislative Activity and Electoral Outcomes. *American Political Science Review*, 116(4), 1357-1374. doi:10.1017/S0003055422000338.
- 3 Για το πλήρες μεθοδολογικό σημείωμα βλ. Σαραβάκος, Κ. (2025). [Δείκτης Νομοθετικής Συναίνεσης: Ο βαθμός προγραμματικής σύγκλισης κυβέρνησης και αντιπολίτευσης Ιούλιος 2023 – Δεκέμβριος 2024](#). Κέντρο Φιλελεύθερων Μελετών – Μάρκος Δραγούμης

Γράφημα 1. Νομοθετική Συναίνεση των κομμάτων της αντιπολίτευσης επί κυβέρνησης ΝΔ (Κυρ. Μητσοτάκη), Ιούλιος 2023 - Ιούνιος 2026

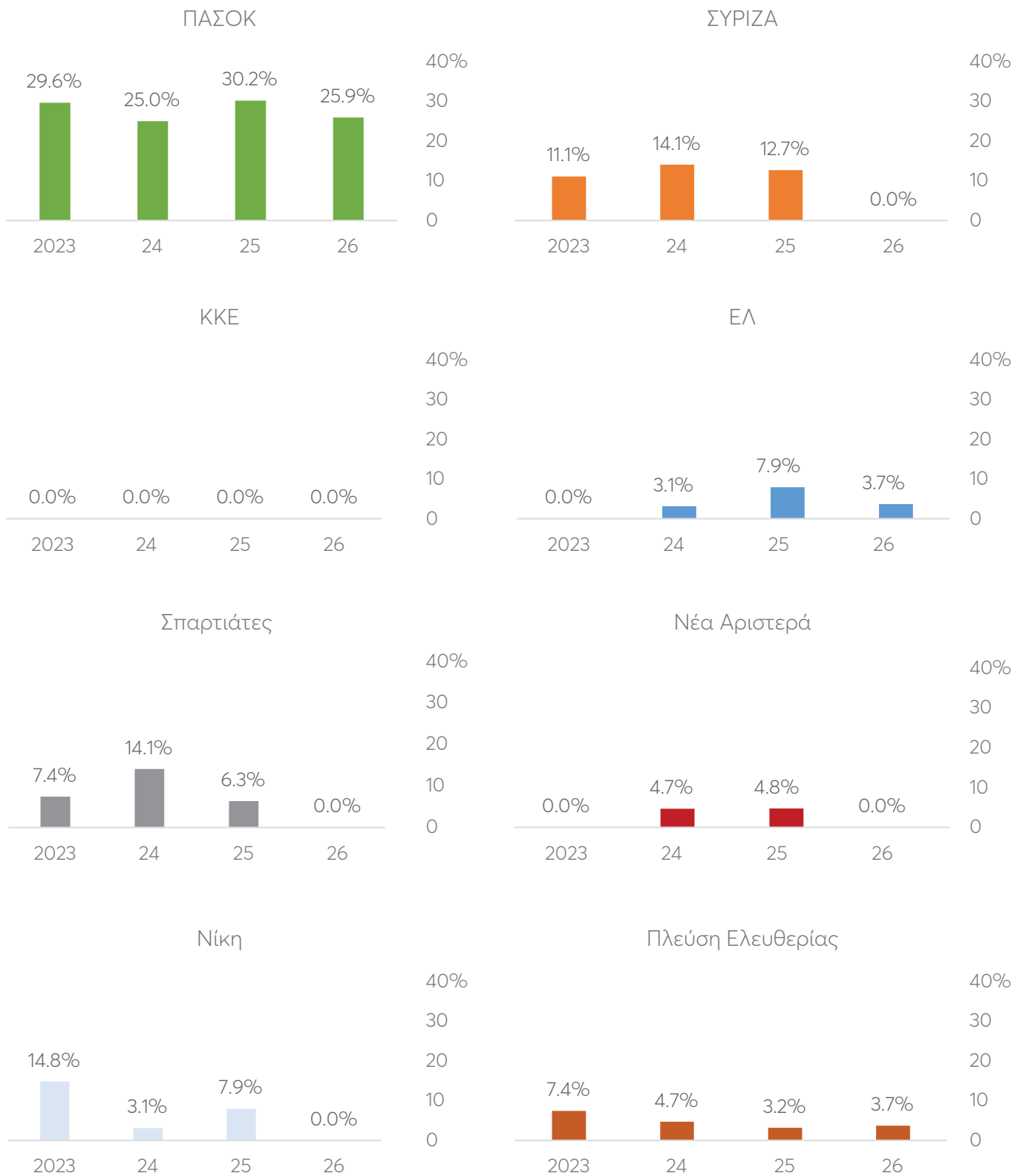
Πηγή: Σαραβάκος, Κ., Ναβροζίδης, Γ., & Λούκας, Χ. (2026). Δεδομένα Δείκτη Νομοθετικής Συναίνεσης (Έκδοση: Ιούνιος 2026, Περίοδος: Μάιος 2004 – Ιούνιος 2026). Κέντρο Φιλελεύθερων Μελετών - Μάρκος Δραγούμης.

Η εξέλιξη της νομοθετικής συναίνεσης της αντιπολίτευσης στην παρούσα κυβέρνηση, ανά έτος (2023-2026)

Το Γράφημα 2 αποτυπώνει την πορεία της νομοθετικής συναίνεσης κάθε κόμματος της αντιπολίτευσης ανά έτος της τρέχουσας κυβερνητικής θητείας. Τα ακόλουθα δεδομένα αφορούν μόνο τα νομοσχέδια και όχι τις διεθνείς συμβάσεις. Το ΠΑΣΟΚ παραμένει σταθερά το πιο συναινετικό κόμμα: κινήθηκε γύρω στο 25-30% τα πρώτα τρία έτη (29,6% το 2023, 25,0% το 2024, 30,2% το 2025) και έφτασε στο 25,9%

το 2026. Ο ΣΥΡΙΖΑ εμφανίζει καθοδική πορεία, από 11,1% το 2023 σε 0% το 2026. Η Ελληνική Λύση ανέβηκε σταδιακά (από 0% σε 7,9% το 2025) πριν υποχωρήσει στο 3,7% το 2026, ενώ η Πλεύση Ελευθερίας ακολούθησε ήπια πτωτική πορεία (από 7,4% σε περίπου 3,7%). Στον αντίποδα, η Νίκη ξεκίνησε υψηλά (14,8% το 2023) αλλά έπεσε στο 0% το 2026, και η Νέα Αριστερά παρέμεινε διαρκώς σε χαμηλά επίπεδα (κάτω από 5%). Οι Σπαρτιάτες, μετά την άνοδο του 2024 (14,1%), μηδενίστηκαν το 2026 λόγω της διάλυσης της κοινοβουλευτικής τους ομάδας. Τέλος, το ΚΚΕ διατήρησε μηδενική συναίνεση σε όλη την περίοδο, μη υπερψηφίζοντας κανένα κυβερνητικό νομοσχέδιο.

Γράφημα 2. Νομοθετική Συναίνεση των κομμάτων της αντιπολίτευσης ανά έτος της παρούσας κυβέρνησης (2023-2026)

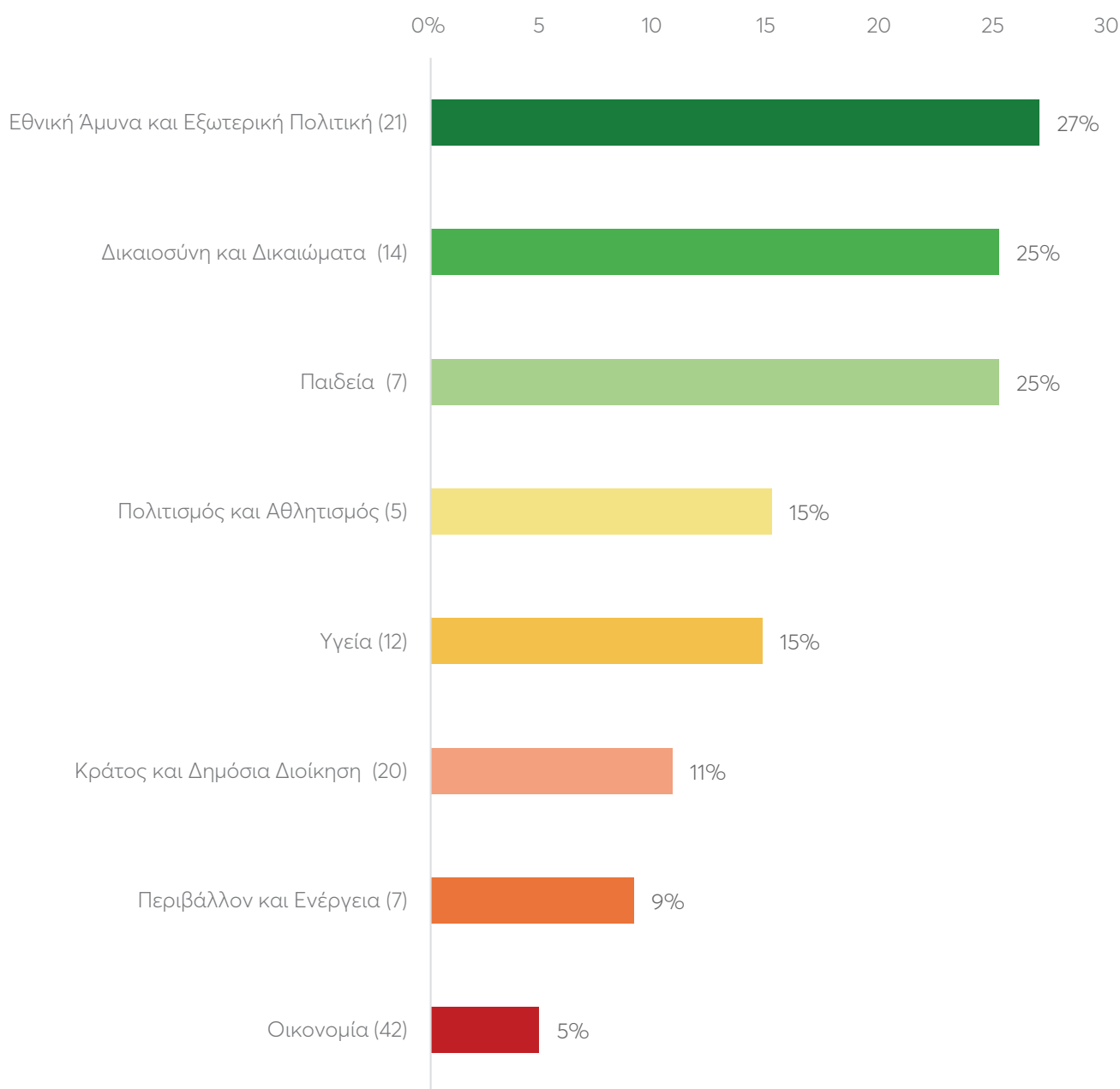
Πηγή: Σαραβάκος, Κ., Ναβροζίδης, Γ., & Λούκας, Χ. (2026). Δεδομένα Δείκτη Νομοθετικής Συναίνεσης (Έκδοση: Ιούνιος 2026, Περίοδος: Μάιος 2004 – Ιούνιος 2026). Κέντρο Φιλελεύθερων Μελετών - Μάρκος Δραγούμης.

Η νομοθετική συναίνεση της αντιπολίτευσης, ανά πεδίο πολιτικής (2023-2026)

Όπως παρουσιάζει το Γράφημα 3, ο βαθμός νομοθετικής συναίνεσης της αντιπολίτευσης διαφέρει σημαντικά ανάλογα με το πεδίο πολιτικής. Η υψηλότερη μέση συναίνεση⁴ καταγράφεται στην Εθνική Άμυνα και Εξωτερική Πολιτική (27%) και ακολουθούν

η Δικαιοσύνη και τα Δικαιώματα και η Παιδεία (25% η καθεμία), πεδία με ισχυρή διακομματική παράδοση. Στο μέσο του φάσματος βρίσκονται ο Πολιτισμός και Αθλητισμός και η Υγεία (15% έκαστο), ενώ η συναίνεση υποχωρεί στο Κράτος και τη Δημόσια Διοίκηση (11%) και στο Περιβάλλον και την Ενέργεια (9%). Στον αντίποδα, η Οικονομία συγκεντρώνει μόλις 5%, αναδεικνυόμενη στο πλέον πολωτικό πεδίο, εκεί όπου η αντιπαράθεση κυβέρνησης-αντιπολίτευσης είναι εντονότερη.

Γράφημα 3. Μέση Νομοθετική Συναίνεση ανά πεδίο πολιτικής

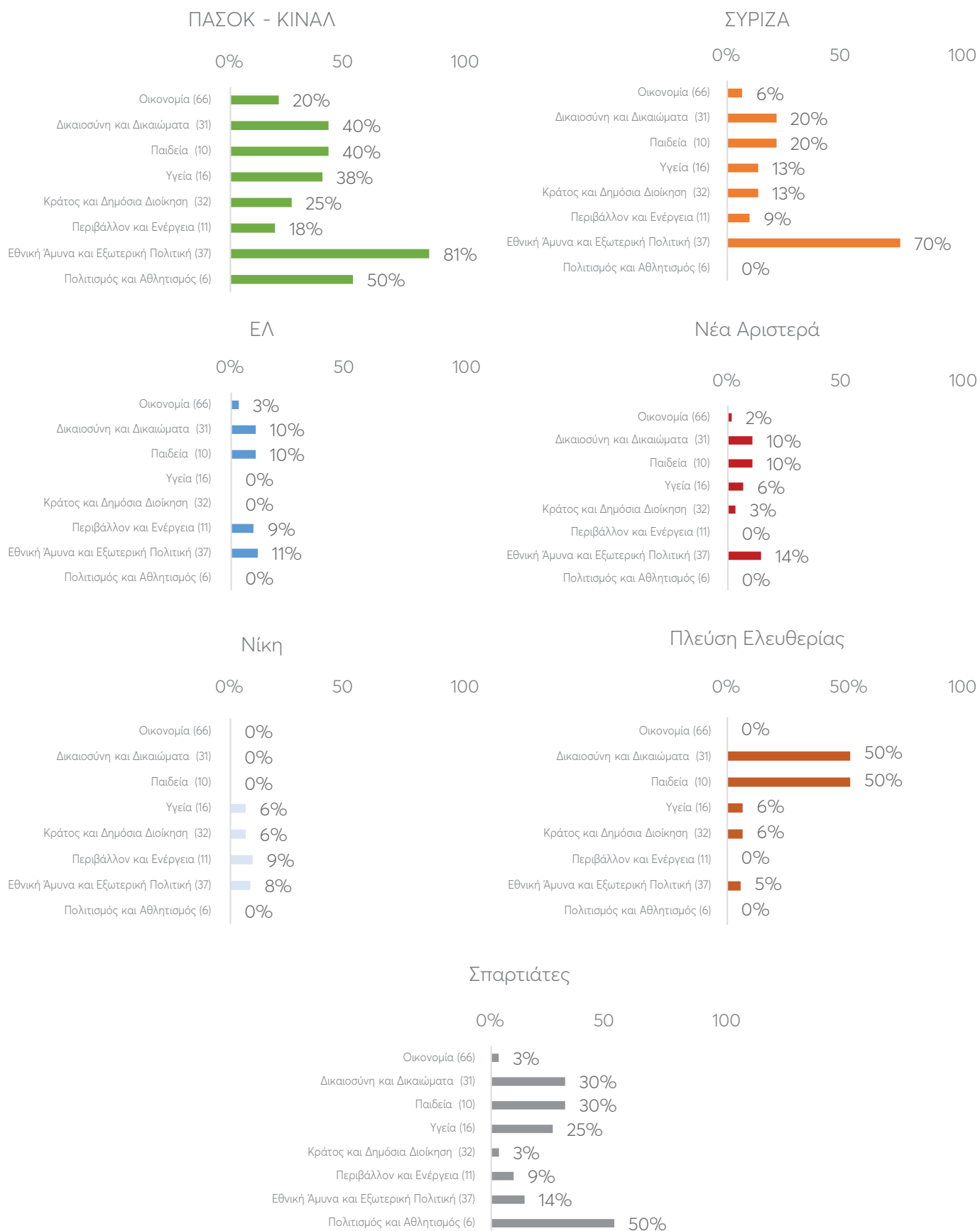
Πηγή: Σαραβάκος, Κ., Ναβροζίδης, Γ., & Λούκας, Χ. (2026). Δεδομένα Δείκτη Νομοθετικής Συναίνεσης (Έκδοση: Ιούνιος 2026, Περίοδος: Μάιος 2004 – Ιούνιος 2026). Κέντρο Φιλελεύθερων Μελετών - Μάρκος Δραγούμης.

4 Ο μέσος όρος υπερψήφησης των κομμάτων της αντιπολίτευσης ανά πεδίο.

Σε επίπεδο κομμάτων, όπως αυτό παρουσιάζεται στο Γράφημα 4, το ΠΑΣΟΚ εμφανίζεται σταθερά το πιο συναινετικό σχεδόν σε όλα τα πεδία, με κορύφωση στην Εθνική Άμυνα και Εξωτερική Πολιτική (81%) και υψηλά ποσοστά στον Πολιτισμό (50%), στην Δικαιοσύνη και την Παιδεία (40% αμφότερα). Ακολουθεί ο ΣΥΡΙΖΑ, με τη συναίνεσή του επίσης συγκεντρωμένη στην Εθνική Άμυνα και Εξωτερική Πο-

λιτική (70%). Τα μικρότερα κόμματα (Ελληνική Λύση, Νίκη, Νέα Αριστερά) παρουσιάζουν χαμηλή συναίνεση σχεδόν σε όλα τα πεδία πολιτικής, ενώ το ΚΚΕ δεν υπερψηφίζει νομοσχέδια σε κανέναν τομέα (0%). Συνολικά, η συναίνεση είναι μεγαλύτερη σε πεδία με διακομματική παράδοση (άμυνα/εξωτερική πολιτική, δικαιώματα, παιδεία) και μειώνεται αισθητά στα πεδία υψηλής αντιπαράθεσης, με πρώτο την οικονομία.

Γράφημα 4. Μέση νομοθετική συναίνεση της αντιπολίτευσης ανά πεδίο πολιτικής, 2023-2026 – Δεδομένα ανά κόμμα και πεδίο πολιτικής

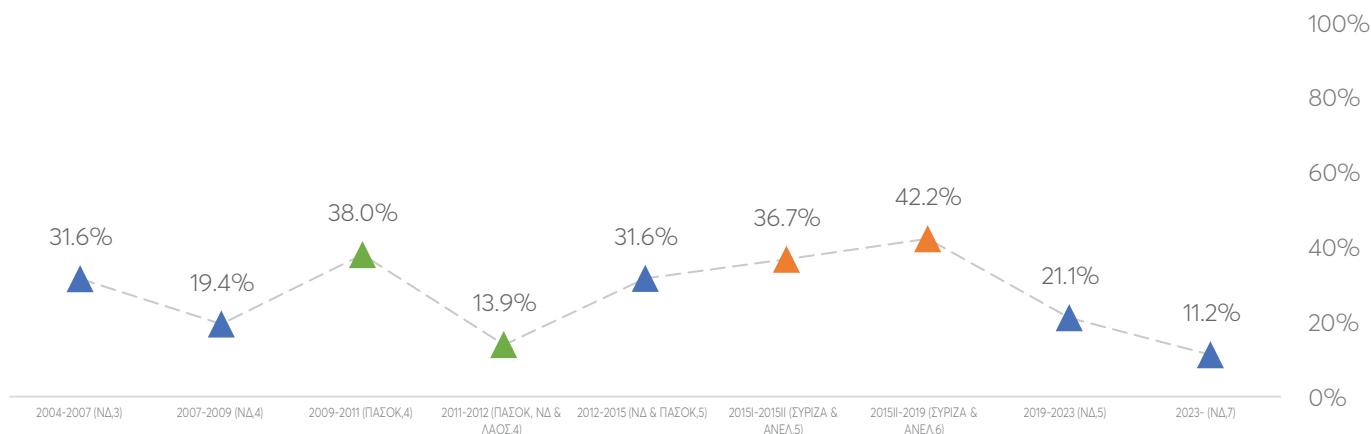
Πηγή: Σαραβάκος, Κ., Ναβροζίδης, Γ., & Λούκας, Χ. (2026). Δεδομένα Δείκτη Νομοθετικής Συναίνεσης (Έκδοση: Ιούνιος 2026, Περίοδος: Μάιος 2004 – Ιούνιος 2026). Κέντρο Φιλελεύθερων Μελετών - Μάρκος Δραγούμης.

Η εξέλιξη της μέσης νομοθετικής συναίνεσης: η μεγάλη εικόνα

Το Γράφημα 5 παρουσιάζει τη μέση νομοθετική συναίνεση της αντιπολίτευσης ανά κυβέρνηση, σταθμισμένη βάσει των εδρών κάθε κόμματος, για την περίοδο 2004-2026. Η συναίνεση εμφανίζει έντονες διακυμάνσεις: κορυφώθηκε επί συγκυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ (42,2% την περίοδο 2015-2019) και επί ΠΑΣΟΚ το 2009-2011 (38,0%). Αντίθετα, στην τρέχουσα Βουλή (από το 2023) η μέση σταθμισμένη συναίνεση διαμορφώνεται μόλις στο 11,2 %, το χαμηλότερο ποσοστό ολόκληρης της περιόδου 2004-2026, γεγονός που υποδηλώνει το υψηλότερο επίπεδο πόλωσης μεταξύ κυβέρνησης και αντιπολίτευσης από το 2004.

νησης ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ (42,2% την περίοδο 2015-2019) και επί ΠΑΣΟΚ το 2009-2011 (38,0%). Αντίθετα, στην τρέχουσα Βουλή (από το 2023) η μέση σταθμισμένη συναίνεση διαμορφώνεται μόλις στο 11,2 %, το χαμηλότερο ποσοστό ολόκληρης της περιόδου 2004-2026, γεγονός που υποδηλώνει το υψηλότερο επίπεδο πόλωσης μεταξύ κυβέρνησης και αντιπολίτευσης από το 2004.

Γράφημα 5. Μέση νομοθετική συναίνεση αντιπολίτευσης ανά κυβέρνηση, 2004-2026

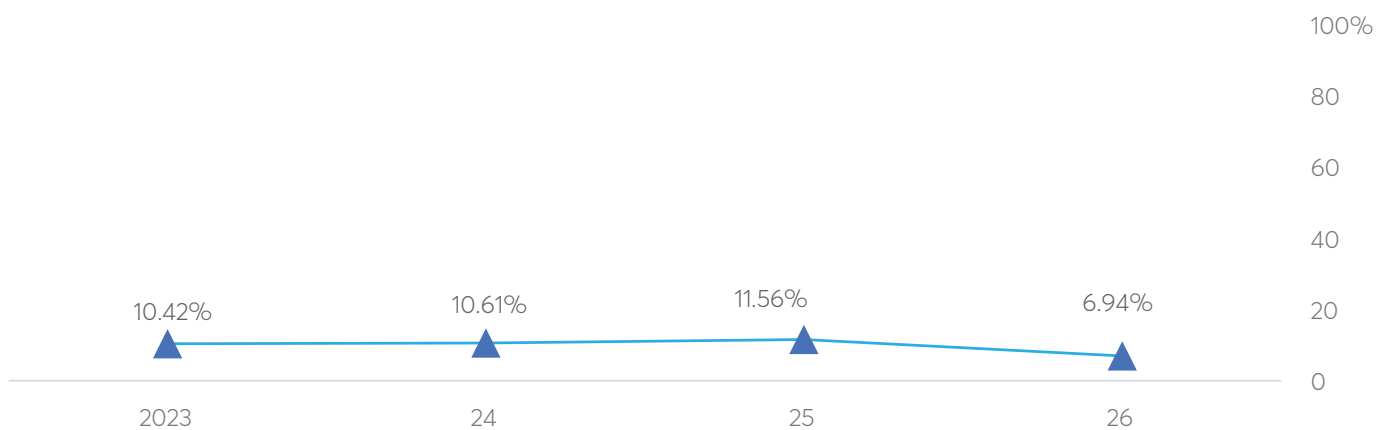
Σημείωση: Σε παρένθεση δίνεται η κυβέρνηση και ο αριθμός των κομμάτων της αντιπολίτευσης

Πηγή: Σαραβάκος, Κ., Ναβροζίδης, Γ., & Λούκας, Χ. (2026). Δεδομένα Δείκτη Νομοθετικής Συναίνεσης (Έκδοση: Ιούνιος 2026, Περίοδος: Μάιος 2004 – Ιούνιος 2026). Κέντρο Φιλελεύθερων Μελετών - Μάρκος Δραγούμης.

Το Γράφημα 6 παρουσιάζει τη μέση νομοθετική συναίνεση της αντιπολίτευσης ανά έτος για την περίοδο 2023-2026, σταθμισμένη βάσει των εδρών κάθε κόμματος. Σε όλη την εξεταζόμενη περίοδο, η μέση συναίνεση παραμένει σε εξαιρετικά χαμηλά επίπεδα, κοντά στο 10% για τα έτη 2023 με 2025 πέφτοντας

στο 6,94% το 2026, αντικατοπτρίζοντας τον υψηλό βαθμό πόλωσης μεταξύ κυβέρνησης και αντιπολίτευσης που χαρακτηρίζει την τρέχουσα κοινοβουλευτική θητεία. Τα έτη 2023 και 2024 εμφανίζουν σχεδόν ταυτόσημες τιμές, ενώ το 2025 παρατηρείται μία οριακή ανοδική κίνηση.

Γράφημα 6. Μέση νομοθετική συναίνεση αντιπολίτευσης ανά έτος, 2023-2026

Πηγή: Σαραβάκος, Κ., Ναβροζίδης, Γ., & Λούκας, Χ. (2026). Δεδομένα Δείκτη Νομοθετικής Συναίνεσης (Έκδοση: Ιούνιος 2026, Περίοδος: Μάιος 2004 – Ιούνιος 2026). Κέντρο Φιλελεύθερων Μελετών - Μάρκος Δραγούμης.

Συμπερασματικά

Τα στοιχεία της περιόδου Ιουλίου 2023 – Ιουνίου 2026 αναδεικνύουν έναν κοινοβουλευτικό τοπίο υψηλής πώλωσης, στον οποίο η διακομματική σύγκλιση παραμένει εξαιρετικά περιορισμένη. Η μέση σταθμισμένη νομοθετική συναίνεση της αντιπολίτευσης στα 181 κυβερνητικά νομοσχέδια ανέρχεται μόλις στο 11,2%, το χαμηλότερο ποσοστό ολόκληρης της περιόδου 2004–2026, υπερτερώντας ακόμα και της πιο πολιτικής προηγούμενης κυβερνητικής θητείας. Στο εσωτερικό της αντιπολίτευσης διαγράφεται μια σαφής ιεράρχηση: στην παρούσα κυβέρνηση το ΠΑΣΟΚ παραμένει αδιαμφισβήτητο το πιο συναινετικό κόμμα, ακολουθούμενο από τον ΣΥΡΙΖΑ ενώ τα υπόλοιπα κόμματα κινούνται σε μονοψήφια ποσοστά. Το ΎΚΕ διατήρησε μηδενική συναίνεση σε όλη την εξεταζό-

μενη περίοδο, χωρίς καμία εξαίρεση. Ιδιαίτερα αξιοσημείωτη είναι η κατακόρυφη πτώση της συναίνεσης από το ΣΥΡΙΖΑ το τρέχον έτος, 2026. Η ανάλυση ανά πεδίο πολιτικής επιβεβαιώνει ότι η συναίνεση ακολουθεί πάγια πρότυπα: υψηλή στην εθνική άμυνα και εξωτερική πολιτική (27%), όπου κυριαρχεί παραδοσιακά η διακομματική συναίνεση, και ιδιαίτερα χαμηλή στην οικονομία (5%), εκεί ακριβώς όπου η αντιπαράθεση κυβέρνησης–αντιπολίτευσης παραμένει η πλέον εντατική. Συνολικά, ο Δείκτης Νομοθετικής Συναίνεσης για τα τρία πρώτα έτη της παρούσας κυβέρνησης αποτυπώνει ένα ελληνικό κοινοβούλιο με τη χαμηλότερη διακομματική σύγκλιση των τελευταίων δύο δεκαετιών, αναδεικνύοντας τη διεύρυνση του αξιακού και πολιτικού χάσματος μεταξύ κυβέρνησης και αντιπολίτευσης ως κυρίαρχο χαρακτηριστικό της τρέχουσας κοινοβουλευτικής συγκυρίας.

Το Κέντρο Φιλελεύθερων Μελετών είναι η κύρια ανεξάρτητη, μη κρατική, μη κομματική φιλελεύθερη δεξαμενή σκέψης στην Ελλάδα. Έχει τη νομική μορφή της αστικής μη κερδοσκοπικής εταιρείας και έδρα την Αθήνα. Το όραμά μας είναι μια Ελλάδα πρότυπο οικονομικής και κοινωνικής ελευθερίας που παρέχει στους πολίτες της τη δυνατότητα να δημιουργήσουν και να επιδιώξουν τα όνειρα και τις φιλοδοξίες τους. Ο σκοπός του Κέντρου Φιλελεύθερων Μελετών είναι να αυξήσει την επιρροή των φιλελεύθερων προτάσεων και ιδεών στον δημόσιο διάλογο και την πολιτική. Το έργο του περιλαμβάνει ερευνητικά προγράμματα, εκδόσεις και εκδηλώσεις που έχουν ως επίκεντρο την αύξηση της ατομικής ελευθερίας για κάθε πολίτη.

Οι απόψεις που δημοσιεύονται στο κείμενο εκφράζουν τους συντάκτες του και όχι απαραίτητα τον οργανισμό.

ΚΕΝΤΡΟ ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

Τζωρτζ 5, 10682, Αθήνα

T: +30 210 5238373

www.kefim.org

info@kefim.org

[facebook.com/kefim.org](https://www.facebook.com/kefim.org)

x.com/kefim_org

[gr.linkedin.com/company/centerforliberalstudies](https://www.linkedin.com/company/centerforliberalstudies)

[youtube.com/kefim](https://www.youtube.com/kefim)